

הלכות עירובין שסו-שסח

תשסו

לו^ט ואין לו בו צד חובה וזכין לאדם שלא מדעתו^י אבל אם הוא פתוח לשתי הצירות אין כל אחת מהן יכולה לערב עליו משלו^י ממה שנותנים לה בני ביתו שלא ביריעתו^י כי עירוב זה איננו זכות לו ודאי כי שמא לא יחפז לערב עם הצד זו אלא עם זו ומכל מקום אם הוא רגיל לערב באחת מהן יכולה היא לערב עליו שלא מדעתו ממה שנותנים בני ביתו^י כי מן הסתם חפץ הוא בעירובה גם היום כמו עד עתה^כ.

אבל מי שעירב כבר עם בני החצר^כ ועירובו קיים^כ ואח"כ חזר בו מעירובו אין חזרתו כלום ועירובו עירוב בעל כרחו אם אוסר עליהם^כ או שרגיל לערב עמהם אבל אם אינו אוסר עליהם ואינו רגיל לערב עמהם ועירב עמהם באקראי ואח"כ חזר בו הרי נתבטל עירובו ואם רוצה לחזור ולערב צריך לחזור ולזכות בעירובו:

שסח אם אחר שעירבו נתקלקל העירוב ובו ד' סעיפים:

א עירבו ואח"כ נתקלקל העירוב ונתמעט^א משיעורו^ב קודם שנכנס השבת^ג ובא אחר מבני החצר לחקנו להוסיף עליו עד כשיעור אם בא לערב ממין הראשון אין צריך להודיע להם^ד אפילו מערב עליהם משלהם^ה ובלבד שלא ישול פתם מכותיהם שלא מדעתם אלא בני הבית יתנו לו^ו ואפילו אם כלה הראשון לגמרי ובא לערב מחדש משלהם אין צריך להודיעם^ז ואפילו מי שצריך להודיע לו בתחלת העירוב ואין מערבין בתחלה שלא מדעתו כגון שבתו פתוח לשתי הצירות^ח שאין העירוב הזה זכות לו כודאי וכמו שנתבאר בס' ש"ס^ט אין צריך להודיע לו כשנתקלקל ויחזור ומתקנים אותו שכבר נתרצה בו בתחלה מן הסתם גם עכשיו יתרצה בו^י.

אבל אם בא לערב ממין אחר^י (כגון שמתחלה היה פת חטים ועכשיו בא לעשותו מפת אורז^{יא}) אם כלה מין הראשון לגמרי צריך להודיע^{יב} לכל מי שצריך להודיע לו בתחלת עירובו^{יג} שגם עכשיו הוא בתחלת עירובו^{יד} כיון שכלה מין הראשון לגמרי ושמא לא יתרצה במין זה^{טו}.

והוא שמערב משלהם אבל אם מוכה להם משלו אין צריך להודיעם אפילו כלה מין

ב רש"י שם ד"ה נתמעט.
ג רבינו יהונתן במשנה שם, לגרסת הגהות הב"ח שם. ס"ז
ד ס"ק א. ודלקמן סוף ס"ג.
ה ברייתא שם. מור ושליע שם.
ו רבינו יהונתן שם. מור ושליע שם.
ז ס"ז ס"ק ב. ודלקמן ס"ו שם.
ח נגזרא שם. מור ושליע שם.
ט ח דלקמן במסגרת המשנה זו מוירד בחצר שבין ב' ממואות.
י רש"י במשנה שם ד"ה ואינו צריך להודיעו. לבוש ס"א.
יא ברייתא שם. מור ושליע שם.
יב ראה לעיל ס"ו שבו ס"א.
יג נגזרא שם. מור ושליע שם.
יד ר"ף ד"ה שם פ"ז ס"ג. מנגזרא שם פ"א, סעי'ב. וכ"מ בשור שכתב והני מולי בו וקאי גם על דין מתקנו ממין אחר. וכ"מ בהדיא בשי"ט ס"ו שסז דע"ז קאי כו' ע"ז שם ודו"ק.
טו ראה רבינו יהונתן ורע"ב במשנה שם. לבוש ס"א.

טז נגזרא שם פ"א, סעי'ב. פסק עירובין למהר"ם טרוימברג שם. ד"ה שם. מור ושליע. וכן הדין במזכה להם משלו, דלקמן ס"ו שם ס"ב ולעיל ס"ו שבו סמ"ו.
יז מ"א ס"ק ג.
יח משנה שם.
יט נגזרא שם. מור ושליע.
כ גזר"ם שם בדעת רתום^א שם שנסתפקו בוה. מור ושליע.
כא ב"י ד"ה ואפילו בני הבית. ש"ע.
כב לבוש.
כג ד"ה עירובין פ"ו ס"א. רמ"א.
כד כ"ד לישב קושית המ"א ס"ה. מ"שא"כ כשאנו קיים אין לערב בעל כרחו, כמבואר בסור הדיעה הא' בשו"ע. וכן סתם ה"י בסי' סס"ח. ס"ק ב בסדרא הראשונה. וראה לקמן ס"ו שם פ"ג. קובץ רבני תורה ח"ד ע' קלו.
כה ראה משנה בריתא שעת"צ ס"ק מג.

סימן שסח

א מחנה שם עירובין פ, ב. מור ושליע ס"א.

הלכות עירובין שסח

הראשון¹⁰ לפי שבוודאי יתצוו שיערב עליהם בכל המינים שירצה כיון שהם אין נותנים כלום¹¹.

ואם לא כלה מין הראשון לגמרי אלא נתמעט¹² משיעורו קודם שנכנס השבת וכא להוסיף עליו יכול להוסיף אפילו ממין אחר ואין צריך להודיעם¹³ אף על פי שמערב משלהם:

ב וכל זה אם בא להוסיף מחמת שנתקלקל אבל אם בא להוסיף מחמת שנתוספו דיוורין בחצר¹⁴ אפילו אם מוכזה להם משלו¹⁵ צריך להודיע לכל מי מהם שצריך להודיע לו בתחלת עירוב דהיינו כל מי שבתו פתוח לשתי הצרות¹⁶ לפי שהוספה זו היא תחלת עירוב להם¹⁷ ובתחלת עירוב אין מערבין שלא לדעת לכל מי שבתו פתוח לשתי הצרות אפילו אם מוכזה לו משלו כי שמא אינו חפץ לערב בחצר זו אלא באחרת¹⁸:

ג כמה הוא שיעור העירוב¹⁹ בתחלתו כוונן שהם י"ח או פחות שיעורין כנוגרת פת לכל אחד ואם הם יותר מ"ח אפילו הם אלף או יותר שיעורו מיון ב' סעודות שהם י"ח נוגרת²⁰ שהם כששה ביצים²¹ בינונית²² פת²³ ויש אומרים²⁴ שב' סעודות הן כשמונה ביצים.

וכל זה בתחלת העירוב²⁵ אבל שיורי עירוב דהיינו עירוב שהיה בו כשיעור ונתמעט אחר שנכנס שבת ראשונה²⁶ ונשתתיר בו אפילו כל שהוא כשר אף לשאר שבתות.

ואפילו אם המשייר אינו כבר שלם אלא פרוסה²⁷ ולא אמרו שאין מערבין בפרוסה אלא בתחלת העירוב ואפילו אם נפרס קודם כניסת השבת כשר אם שיעורו קיים עד כניסת השבת שהרי לא הצירכו שלם אלא בשביל שלא יבואו לרדי מחלוקת²⁸ וא"כ דיו כשהוא שלם בשעת הגתו²⁹ אבל אם נתמעט משיעורו קודם כניסת השבת אף אם המשייר הוא כבר קטן שלם פסול שתחלת העירוב הוא תחלת כניסת השבת³⁰:

ד אם נתעפש פת העירוב ונפסל מלאכול הרי הוא כמו שכלה לגמרי וצריך לערב מחדש³¹ ולכן נהגו במדינות אלו לעשות העירוב בערב פסח מחלת מצה שאינה ממהרת להתעפש³² ועוד שיכולין לשומרה בימי הפסח ויכולין לשמור העירוב כל השנה³³ וזה טוב יותר מלערב כל ערב שבת כי שמא ישכחו מלערב פעם אחת וזהו מעט המנהג אבל

ל רש"י עירובין ד, א ר"ה פרס. מור סי' תפ. הינה הב' בשל"ע כאן. וראה שו"ע סי' תש ס"ז. ושו"ז שם ס"ק ה. והעיקר כסבא הראשונה. וראה גם לעיל סי' קסח ס"ח וש"נ.
לא רבי יוסי במשנה שם. מור וש"ע ס"ד.
לב הרב רבינו יהונתן במשנה שם ר"ה אבר רבי יוסי. שו"ע שם.
לג ט"ז ס"ק ג.
לד כדלעיל סי' שמו ס"ח.
לה וזהו"ל מנהגים הל' עירובי הצרות אות ג. מדא ס"ק ג.
לו כדלקמן סי' שצג ס"ג.
לז הרשב"א בשו"ת הדיוחסות להרמב"ם סי' ריב. שו"ע ס"ה.
לח שבילי הלקט סי' צפ. כל בו סי' לג בתחלתו. רמ"א ס"ה. וכל' כמפור (עירובי הצרות). וראה גם לעיל סי' שמו ס"ח.
לט רדכי משה סי' שמו ס"ק א. דרו"א שם.

טז רבינו יהונתן שם. טור וש"ע שם. דהיינו שממעטם זה לא היו בתחלת עירוב. ובתחלת עירוב נמשך ראה לקמן מ"ב.
יז לכתב שם.
יח ונגמא שם. מור וש"ע שם.
יט רש"י שם ר"ה איבעית אימא.
כ במשנה שם. מור וש"ע ס"ב.
כא רמב"ם פ"ה סוף הל"ג. ט"א ס"ק א.
כב גמרא פ"א, ס"ב (אף שבמשנה שם פ"א, ב מוירי נמכת משלו). מור וש"ע שם. וד"ש הד"א צע"ג. ע"י ס"י שם. וראה מ"מ וציננים.
כג כדלעיל סי' שמו סוף ס"ב וש"נ.
כד כדלעיל סי' שמו לענין עירוב ע"י בני הבית.
כה במשנה שם פ, ב. מור וש"ע ס"ג.
כו רבי יהודה אמר שמואל שם. מור וש"ע שם.
כז רמב"ם הל' עירובין פ"א הל"ג. הינה הא' בש"ע שם.
כח רמב"ם שם.
כט טור. וראה מ"ב בסוף המינוח שגם בעירובי הצרות בפת צריך שיעור זה. וכדלעיל סי' שמו ס"ח וש"נ.

הלכות עירובין שסח"שסט

תשס"ט

באמת יותר טוב לערב כל ערב שבת כי רוב פעמים מצה של עירוב מתקלקלת ומתעפשת מאורך הזמן ואינה ראויה לאכילה והרי היא כמו שכלתה לגמרי וכל המערב בכל ערב שבת יש לו לאכול העירוב למחר כמו שיתבאר בס"י שצ"ד.¹

והרונצ'ה לעשות על צד היותר טוב יערב משלו בכל ערב שבת ויזכה לכל הקהל ע"י אחר ובוז'ה אין חשש אם יתקלקל העירוב שבבית הכנסת² ולא יברך על שלו כיון שיש עירוב בבית הכנסת ושמא הוא כשר והברכות אינן מעכבות³:

ש"ס"ט באיזה אופן מקנין העירוב ובו סעיף אחד:

א הנותן מעות לנחתום⁴ ואמר לו אם יבוא בני החצר לקנות ממך ככר לעירוב וזה לי בעירוב שיהא לי חלק עמהם בשביל מעה זו אינו עירוב לזה⁵ שמעות אינן קוננות עד שימשוך⁶ ואפילו אם יזכה הנחתום הככר לכל בני החצר כולם בכלל ע"י אחר⁷ במתנת חנם והרי גם זה הוא מכלל בני החצר ונתכיון הנחתום שגם זה יזכה ויהיה לו חלק בככר זה מכל מקום לא נתכיון הנחתום שיוזכה בו זה ע"י הזוכה שיהא נעשה שלוחו כמו שנעשה שליח לכל שאר בני החצר שמוזכר להם הנחתום כמתנת חנם אלא דעת הנחתום הוא שזה יש לו ככר וזכות בככר זה בשביל המעה שנתן לו ולשאר בני החצר שנותן להם מתנת חנם להם בלבד⁸ הוא שעושה את הזוכה שליח שיוזכה בשבילם אבל לזה אינו עושה שליח כלל ונמצא שאין לו חלק בעירוב (אבל אם יש בדעתו שיהיה הזוכה שליח לזה כמו לשאר בני החצר קנה עירוב⁹).

ואם אמר לו ערב לי קנה עירובי בכל ענין אם יזכה לכל בני החצר כולם בכלל שהרי עשאו שליח לערב לו בענין שיועיל וכיון שאי אפשר להיות לו עירוב אלא אם כן יזכה לו ע"י אחר¹⁰ כמו לאחרים שלא נתנו מעות הרי זה כאלו אמר לו שיוזכה לו ע"י אחר כמו לאחרים ולא יזכה במעה בלבד¹¹ והזוקה שליח עושה שליחותו¹².

ואפילו אם אמר וזה לי אם נתן לו כלי¹³ שיקנה לו בתורת קנין סודר¹⁴ קנה עירוב.

ואם נתן מעה לבעל הבית ואמר לו וזה לי בעירוב קנה עירוב¹⁵ לפי שאין דרך בעל הבית למכור פת משלו ולדעת שיקנה פת מן השוק אמר לו כן וכאלו אמר ערב לי שעשאו שליח לערב והזוקה שליח עושה שליחותו¹⁶ ומן הסתם קנה לו וזכה בשבילו או יזכה לו ע"י אחר משלו:

הא אפילו נתכיון לזה. אבל לפני אתי שפיר ג"כ קושיית הט"ו ס"ק ב). וראה לקטן ס"י שפ"ב סוף ס"ז. ש"ת צ"צ ח"א ד"ע ס"י ע"ה אות פ. שם ס"י ש"ע. ח"י צ"צ ג. ב. פס"ד רפ"א, א.
ח ד"ר שם פ"ז ס"י יג. טור.
ו שמואל שם. מור וש"ע.
ז ע"י מ"א ובי"ו ותוס' יום טוב ובי"ח שם.
ח טור. מ"ז ס"ק ב. מ"א ס"ק ב.
ט ור"י שם ד"ה אלא דאמר. מור וש"י ס"ק ה. ובמבואר בעירובין ג"כ, א.
י שמואל שם. מור וש"ע.
יא רש"י שם ד"ה אבל כלי. מור וש"ע.
יב ר"ב שם. מור וש"ע.
יג רש"י במשנה שם ד"ה ומדוך. מור. מ"ז ס"ק ה. מ"א ס"ק ג.

מ מ"ה ברמ"א (שם ס"ב). ובשוע"ר הוא בס"י שצ"ג סעיף ג.
נ מ"ה מ"ה הלכות עירובין חצרות אות ב. מ"ז שם.
מ"ז שם פ"א. כ. רש"י במשנה עירובין חצרות אות ב. מ"ז שם. ובדלעלו ס"י שסוף סוף ס"ה.

סימן שסט

א משנה עירובין פ"א, א כהכמים. מור וש"ע.
ב מור וש"ע.
ג שם פ"א. כ. רש"י במשנה עירובין חצרות אות ב. מ"ז שם. ובדלעלו ס"י שסוף סוף ס"ה.
ד רש"י שם. טור. עינין תוס' יו"ט במשנה שם ד"ה לא וכו' וב"ח ד"ה נמש' אפילו אם יזכה (וכפי דברי ט"ו ס"ק א ובי"ו ד"ה) ומש' אפילו אם יזכה ומ"א צ"ע"ג בעירובין לו מ"א מתינו בדי וזכו ע"י אחר. עינין מניד משנה הל' עירובין פ"ו הל' וטור קשה למה ל"ה האי טעמא שבטור